

Якщо ви живете у невеликому місті, яке вже багато років занепадає – не поспішайте переїжджати. Досвід європейських міст показує, що території, які пережили кризу, можуть стати новими культурними центрами, якщо створити сприятливе середовище для креативності. Ще 30 років тому Ліверпуль у Великій Британії був містом наркоманії, натомість тепер - це центр сучасного мистецтва, а у раніше закинутих портах тепер процвітають мистецькі резиденції.

23-25 травня у Львові триває Форум культурних та креативних індустрій, де співorganizаторами є програма культурології УКУ, присвячений темі середовища, яке вони творять і в якому вони розвиваються. Протягом трьох днів фахівці з різних країн говорять про перспективи українських міст в контексті світових

Зараз ми з вами є свідками своєрідного буму креативності. У Європі цей бум триває останні кілька років і тут важливо зрозуміти, чому ж ми живемо саме у такій ері?

професора Міланського університету П'єра Луїджі Сакко, який вивчає креативні індустрії у світі і допомагає напрацьовує стратегії впровадження культури і креативності на державному рівні.

про еволюцію культури.

Отже, Сакко дивиться на культуру з позиції того, хто її виробляє і хто споживає. Він пропонує три етапи розвитку цього процесу.

Перший етап: Культура 1:0. Це культура, яка продукується на замовлення патронів, яка обслуговує невелике коло людей і є елітарною. Така культура дуже залежна від смаків меншості, її диктували меценати античності до родини Медічі, яка сформувала частину епохи Ренесансу і аж до XIX століття.

Другий етап: Культура 2:0. Це період у якому ми частково досі перебуваємо, це час коли культура і мистецтво частково вже перетворюється на індустрію. Власне, головним принципом, який змінився, стає масове відтворення культури. Це сталося внаслідок того, що у нас з'явилися способи тиражування – радіо, телебачення... Людина була просто реципієнтом, яка могла послухати вальси Моцарта, сидячи удома, або ввімкнути телевізор і дивитися класику кінематографа. Ця культура вже добігає кінця.

Вже не потрібно надбюджетів та великої команди, світ стимулює нас до креативності і дає багато можливостей

Знаєте історію Джастіна Бібера, а точніше причини його популярності? Співак залив свій ролик на Youtube, пізніше його побачив американський співак і актор Ашер. Ашер запропонував Біберу стати його менеджером. Все!

Тобто ми переходимо до **третього етапу Культура 3:0**, коли не ми шукаємо собі продюсерів, а вони шукають нас. Youtube – це приклад вільної платформи нашого часу, коли кожен охочий може залити своє відео, а продюсери самі можуть вибрати талановиту людину. Інший приклад – кінематограф, ніколи раніше не було так легко зняти стрічку як сьогодні. Можна згадати фільм «Like a Crazy», знятий у 2011 році.

Кадр з фільму «Like a Crazy», який знятий на домашню фотокамеру

Це перший фільм знятий на домашню відеокамеру Canon, але він був презентований на фестивалях альтернативного кіно і отримав дві нагороди на кінофестивалі «Сенденс». Ми бачимо, що вже не потрібно надбюджетів та великої команди, світ стимулює нас до креативності і дає нам багато можливостей.

Ліверпуль вважають зразковим прикладом змін завдяки креативним індустріям

Те, де сьогодні акумулюються ресурси, це поле, яке на пряму залежить від креативності. Якщо людина може створювати нові речі, щось вигадувати, то вона створює додану вартість. Європейські країни зрозуміли значно раніше від нас і давно почали говорити про те, що стимулювання креативності може дозволити постіндустріальній Європі бути передовою у загальносвітовому контексті. Інша важлива думка, культура – не може бути структурою просто міністерства культури, яке субсидіюється державою. Культуру слід розглядати як дуже важливий сектор економіки.

Культурні індустрії – це сектор, який постійно зростає. Наприклад, у Франції цей сектор приносить більше державного прибутку, ніж автомобільна галузь. Аби краще зрозуміти, як саме креативні індустрії змінюють міста, пропоную розглянути кілька кейсів.

Історія Ліверпуля: від міста наркозалежних до столиці contemporary art

Думаю, ви усі знаєте, які речі про Ліверпуль знали у світі іще 30 років тому. Це The Beatles і футбол. Місто було надзвичайно заможним до кінця XIX століття, довгий час тут був центр работоргівлі Великої Британії. Місто почало занепадати у 70-80-их роках XX століття. Це дійсно жахливий приклад занепаду, рівень безробіття сягнув більше 20%, творча і активна молодь виїхала з міста у пошуках кращого життя. Ліверпуль став містом, куди з'їжджалися наркозалежні.

У 2004 році ЮНЕСКО визнало промислову зону міста частиною всесвітньої спадщини, це теж дало поштовх популяризації та брендуванню міста

Все змінилося після того, як у місті заснували Culture Liverpool Unit – міжвідомчу організацію представників культурного сектору та економіки, які разом вирішували як сам змінювати середовище. Звісно, місто мало фінансування ЄС, це було до Брексіту, далі будемо бачити, як зміниться ситуація. Вже в 2000 році ситуація кардинально змінилася, у 90-их роках у Ліверпулі відновили Альбер-док – територію, призначену для будівництва, ремонту та фарбування суден. Раніше тут була промислова зона з пришвартованими кораблями. Цю територію почали використовувати як простір для мистецтва, кожні два роки тут проводять Ліверпульське бієнале, наймасштабніший фестиваль сучасного мистецтва у Великобританії.

Територію порту у Ліверпулі використовують як креативний простір і кожні два роки тут проводять фестиваль сучасного мистецтва

У Ліверпулі відкрили підрозділ, який організовує фестивалі сучасного мистецтва і запрошували до себе митців з різних країн. Також відкрили кілька галерей сучасного мистецтва. Сьогодні можна сміливо сказати, що Ліверпуль – це друге місто після Лондона, яке творить contemporary art.

У 2008 році Ліверпуль переміг у конкурсі і на рік отримав звання міста культури Європи. Цей рік був для Ліверпуля вирішальним, саме після цього місто почало демонструвати надзвичайне економічне зростання. Думаю, львів'яни тут можуть провести аналогією з Євро - 2012 , коли спочатку було дуже багато дискусій про те, це допомагає місту чи вичерпує його ресурси.

Так от, після 2008 року Ліверпуль почав нарощувати динаміку росту, тут збільшується кількість фестивалів, культурних подій і щорічно місто демонструє приріст туризму на 6%. Після Лондона, це перше місто Великої Британії до якого приїжджають внутрішні і зовнішні туристи.

Інший вдалий проект Ліверпуля – Квартал знань, заснований у 2007 році. Проект об'єднав найвідоміші ліверпульські університети, які розташовані поруч. Міська влада інтегрувала у цей проект найбільші компанії, наприклад між будівлями університетів

розміщена велика компанія, відтак тут утворився академічний кластер і міська влада робить акцент на тому, що місто є центром не тільки мистецтва, а й інновацій.

Іще один проект Ліверпуля – Балтійський трикутник, територія закинутих складів міста. Цю ділянку виріли відновити і перетворити на територію з найкращими готелями, кав'ярнями, клубами. Тут зробили акцент на креативності, з мінімальними витратами територію відновили і тепер тут справді можна відчутти хіпстерську ауру Ліверпуля.

Хіпстерську ауру Ліверпуля можна відчутти на території экс-складів портових суден, тепер тут найкращі готелі, кав'ярні та клуби

Тут важливо зазначити, що маленькі міста мають свої переваги, наприклад тут невисока оренда житла. Якраз цей момент був не менш важливим у змінах Ліверпуля. Зараз виживати у Лондоні практично неможливо, оренда житла настільки висока, що дозволити тут жити може небагато людей. При цьому у центрі міста є порожні житлові квартали, бо зокрема російські олігархи вкладають гроші у престижне житло в центрі, але роками там не живуть. Власне, через цей феномен багато креативних людей переїжджають з Лондона у менші міста, де краще докільля і нижча вартість житла.

Історія Аквілеї: екскурсія античністю в 3D

Дуже важливо, щоб маленькі міста знаходили свої ніші, бачили себе у світовому масштабі і вдало почали їх брендувати. Гарним прикладом є історія міста Аквілея у Італії. Це місто має багато культурної спадщини, в період Римської імперії це було із найуспішніших міст на півночі, поблизу кордону зі Словенією. Місту вдалося перемогти у конкурсі «Креативні міста і регіони». Міська рада спільно з експертами розробили стратегію розвитку міста.

Щороку у Аквілеї проводять археологічний фестиваль і вуличні вистави про часи античності

Робота почалася із аналізу історичної спадщини, найважливіші об'єкти у цей же час внесли у список спадщини ЮНЕСКО. Міська рада вирішила щороку проводити археологічний фестиваль і театральні вистави, які відтворювали епоху античності і у такий спосіб

приваблювали спочатку внутрішніх туристів, а пізніше зовнішніх.

У проекті розвитку міста вирішили робити акцент на цифрові технології. Тому вони розробили мобільний додаток, який дозволяє завантажити на мобільний карту міста і в 3D зображенні побачити на екрані, як раніше виглядала ця територія, це було щось на зразок подорожі в часі старим містом.

Це був один із перших таких додатків для мобільних і туристи їхали спеціально, щоб пройтися цими маршрутами. Туризм став основою бюджету Аквілеї.

Треба додати, що у цьому місті живе понад 3 тисячі людей, але попри це, в усіх туристичних журналах про Італію ви знайдете згадку про Аквілею.

В цьому контексті слід пригадати Косів на Івано-Франківщині. Цього року місто Косів стало фіналістом конкурсного відбору програми «Культура і креативність» ЄС і Східного партнерства. Розробка програми розвитку

міста триватиме протягом березня-вересня 2017-го.

Восени Косів отримає програму розвитку міста, в основі якого буде розвиток культури регіону

Ініціатором участі Косова в програмі була мерія, яка мотивувала свій інтерес прагненням зберегти та адаптувати традиційну культуру регіону до викликів сучасного світу. У своїй заявці косівська влада акцентувала увагу на унікальних місцевих ремеслах і фестивалях, а також двох розташованих поблизу креативних центрах: «Хата-Майстерня» і «Дідова хатчина». Є усі шанси, що невдовзі Косів чекає успіх, схожий до Аквілеї.

Історія Крумбаха: 7 креативних зупинок

Звісно, не слід забувати, що Аквілеї вдалося зробити цей ривок саме тому, що тут були ресурси – залишки старої

архітектури та історія. Що ж робити, якщо цього нема? Вихід із цієї ситуації теж є, тут є показовою історія села Крумбах у Австрії.

Крумбах – це невелике село, де живе близько тисячі людей, тут немає відомої архітектури чи цікавої історії, туристи ніколи тут не зупинялися. Тут є тільки міжміська дорога, яку щодня проїжджає тисячі людей. Міська рада вирішила змінити цю ситуацію і заохотити людей тут залишитися.

Зупинка Смільяна Радика відтворює затишну вітальню, яка контрастує з шумною дорогою

У 2014 році міська рада провела конкурс серед випускників університетів архітектури з різних країн світу і запросити їх до себе, аби вони збудували при

дорозі креативні зупинки. Ідея насправді була зовсім не затратною. Мерія оплатила архітекторам проїзд та проживання, а будматеріали художники купували самі.

Сім креативних зупинок Крумбаха

Таке брендування змусило людей не тільки зупинитися і сфотографуватися на фоні об'єктів, а й спеціально приїжджати у Крумбах.